

Pamattiesības - Ungārija

I. Valsts tiesas

I.1. Tiesas

I.2. Konstitucionālā tiesa

II. Valsts cilvēktiesību aizsardzības iestādes, tiesībsargs

II.1. Komisārs pamattiesību jautājumos

II.2. Specializētas cilvēktiesību aizsardzības struktūras

II.2.1. Ungārijas Valsts datu aizsardzības un informācijas brīvības iestāde

II.2.2. Vienlīdzīgas attieksmes veicināšanas iestāde

II.2.3. Neatkarīgā policijas sūdzību padome

III. Citi

III.1. Ungārijas prokuratūra

III.2. Cietušo atbalsta dienests

III.3. Juridiskā palīdzība

I. Valsts tiesas

I.1. Tiesas

1. Uzdevumi

Saskaņā ar Ungārijas Pamatlikumu (Ungārijas konstitūciju) tiesu uzdevums ir tiesvedība. Tas nozīmē tiesas spriešanu krimināllietās un privātos juridiskos strīdos, lemjot par administratīvo lēmumu un pašvaldību dekrētu likumību un nosakot, vai vietēja iestāde nav ievērojusi savus tiesību aktos noteiktos pienākumus. Ar likumu var noteikt, ka tiesai jālemj arī citās lietās.

Principi, ar kuriem tiek garantēta tiesiskā neatkarība, ir noteikti Pamatlikumā: tiesnešiem ir jāievēro tikai likums, viņiem nevar dot norādes par tiesas spriešanu, un viņus nevar atbrīvot no amata, pamatojoties tikai uz likumu un tajā noteiktajām procedūrām. Viņi nedrīkst būt politisko partiju biedri vai iesaistīties politiskās darbībās.

2. Organizācija

Ungārijā tiesvedību veic Ungārijas Kūrija (*Kúria*), reģionālās apelācijas tiesas, reģionālās tiesas, rajona tiesas un administratīvās un darba tiesas.

Starp dažādajiem tiesu līmeņiem nav hierarhijas. Hierarhijā augstāk esošām tiesām nav tiesību sniegt norādījumus hierarhijā zemāk esošām tiesām. Tiesneši pieņem lēmumus saskaņā ar likumu un savu morālo pārliecību.

Rajona tiesas (*jársbírószágek*)

Lielāko daļu lietu pirmajā instancē izskata rajona tiesas. Tiesas spriešana Ungārijā šobrīd notiek 111 rajona tiesās. Budapeštā esošo rajona tiesu apzīmējums ungāru valodā ir "*kerületi bíróság*". Budapeštas 23 rajonos darbojas sešas vienotas rajona tiesas (*egyesített kerületi bíróság*). Rajona tiesas ir pirmās instances tiesas, kuras vada priekšsēdētājs.

Administratīvās un darba tiesas

Ungārijā ir 20 administratīvās un darba tiesas, kas, kā jau liecina to nosaukums, izskata tikai administratīvās un darba lietas. To galvenais uzdevums ir pārskatīt administratīvos lēmumus, lai spriestu lietās, kas saistītas ar darba tiesiskajām attiecībām un daļējām darba tiesiskajām attiecībām.

Reģionālās tiesas (*törvényszékek*)

Reģionālās tiesas ir pirmās vai otrās instances tiesas. Lietu var iesniegt reģionālajā tiesā vienā no diviem veidiem. Viens veids — ieinteresētajai pusei pārsūdzot spriedumu, kas pasludināts pirmajā instancē (proti, rajona tiesā vai administratīvajā un darba tiesā). Tomēr dažas lietas tiek uzsāktas reģionālajā tiesā, un tādā gadījumā šīs tiesas darbojas kā pirmās instances tiesas. Procesuālajos tiesību aktos (Civilprocesa kodeksā un Kriminālprocesa likumā) ir noteikts, kuras lietas ir attiecināmas uz šīm tiesām, piemēram, pamatojoties uz lietā iesaistītās summas apmēru vai to, ka tā ir uzskatāma par īpašu lietu vai ir saistīta ar īpaši smagu noziedzīgu nodarījumu. Reģionālajām tiesām ir panelji, grupas un krimināllietu, civillietu, ekonomisko lietu, kā arī administratīvo un darba lietu nodaļas, kuras vada priekšsēdētājs.

Reģionālās apelācijas tiesas (*ítélőtáblák*)

Piecas reģionālās apelācijas tiesas ir līmenis starp reģionālajām tiesām un Kūriju, un tās tika izveidotas, lai samazinātu kādreizējās Augstākās tiesas slogu. Reģionālajās apelācijas tiesās tiek izskatītas reģionālo tiesu lēmumu pārsūdzības lietas. Reģionālās apelācijas tiesas ir trešās instances tiesas krimināllietās, kurās reģionālā tiesa bijusi otrās instances tiesa. Reģionālajās apelācijas tiesās ir panelji un krimināllietu un civillietu nodaļas, kuras vada priekšsēdētājs.

Ungārijas Kūrija

Kūrija ir tiesu hierarhijas augšgalā, un to vada tās priekšsēdētājs. Tās svarīgākais pienākums ir īstenot vienotu un konsekventu tiesu praksi. Kūrija pilda šo pienākumu, pieņemot tā sauktos vienotības lēmumus. Šie lēmumi ir kā pamatnostādnes principa jautājumos un ir saistoši tiesām.

Kūrija:

- pieņem lēmumus reģionālo tiesu vai reģionālo apelācijas tiesu lēmumu pārsūdzības lietās, kas noteiktas ar likumu;
- izvērtē pārskatīšanas pieprasījumus;
- pieņem vienotības lēmumus, kas ir saistoši tiesām;
- analizē judikatūru lielās, kuras ir slēgtas un kurās pieņemts galīgais lēmums, un šīs analīzes ietvaros izmeklē un pēta tiesu judikatūru;
- publicē tiesu pamatlēmumus;
- pieņem lēmumus par to, vai pašvaldību dekrēti ir pretrunā ar citiem tiesību aktiem un ir anulējami;
- pieņem lēmumus, kuros atklāts, ka vietējā iestāde nav ievērojusi savus tiesību aktos noteiktos pienākumus.

Kūrijā ir apelāciju, vienotības lēmumu, vietējo iestāžu un vadlīniju izdošanas panelji, krimināllietu, civillietu, administratīvo un darba lietu nodaļas, kā arī grupas, kas analizē judikatūru.

Nacionālais Tiesu iestāžu birojs (*Országos Bírósági Hivatal*) un Nacionālā Tiesu iestāžu padome (*Országos Bírói Tanács*)

Nacionālā Tiesu iestāžu biroja (NTIB) priekšsēdētājs veic centralizētus uzdevumus, kas saistīti ar tiesu pārvaldību, īsteno vadības pilnvaras saskaņā ar Budžeta likuma tiesu nodaļu un pārrauga reģionālo apelācijas tiesu un reģionālo tiesu priekšsēdētāju darbību. Nacionālā Tiesu iestāžu padome (NTIP) — neatkarīga struktūra, kuras locekļus ievēl tiesneši un kuras sastāvā ir tikai tiesneši — ir tiesu centralizētās pārvaldības pārraudzības struktūra. Papildus pārraudzības uzdevumiem NTIP iesaistās arī tiesu pārvaldībā.

3. Kontaktinformācija

Országos Bírósági Hivatal

Faktiskā adrese: 1055 Budapest, Szalay u. 16.

Pasta adrese: 1363 Budapest Pf.: 24.

Tālrunis: +36 (1) 354 41 00

Fakss: +36 (1) 312-4453

E-pasts: [✉ obh@obh.birosag.hu](mailto:obh@obh.birosag.hu)

[✉ Tiesu tīmekļa vietne](#)

I.2. Konstitucionālā tiesa

1. Uzdevumi

Konstitucionālā tiesa (*Alkotmánybíróság*) ir galvenā struktūra, kas aizsargā Pamatlikumu. Tās pienākumos ietilpst aizstāvēt demokrātisko likuma varu, konstitucionālo kārtību un ar Pamatlikumu garantētās tiesības, aizsargājot tiesu sistēmas iekšējo konsekveni un stiprinot varas sadalījuma principu.

Konstitucionālo tiesu 1989. gadā izveidoja Nacionālā asambleja. Pamatlikumā ir noteikti pamatnoteikumi attiecībā uz Konstitucionālās tiesas pienākumiem un nozīmi, savukārt Konstitucionālās tiesas likumā ir noteikti galvenie organizatoriskie un procedūras noteikumi. Detalizēti noteikumi par Konstitucionālās tiesas procedūrām ir izklāstīti Reglamentā.

2. Organizācija

Konstitucionālā tiesa ir struktūra, kuras sastāvā ir 15 locekļi. Tās locekļus ar mandātu uz 12 gadiem ievēl Nacionālā asambleja ar divu trešdaļu vairākumu. Lai kļūtu par Konstitucionālās tiesas tiesnesi, personai ir jābūt izcilam akadēmiskajam juristam vai nepieciešama vismaz 20 gadu pieredze tieslietu jomā. Konstitucionālās tiesas priekšsēdētāju no Konstitucionālās tiesas tiesnešu vidus ievēl Nacionālā asambleja uz termiņu, kurā attiecīgais Konstitucionālās tiesas tiesnesis ir amatā.

Konstitucionālā tiesa sanāk plēnumā, piecu locekļu paneļos vai viena tiesneša personā. Lēmumi par likumu un citu lielu lietu atbilstību konstitūcijai tiek pieņemti plēnumā.

Tiesas birojs veic organizatoriskus, darbības, administratīvus un ar lēmumu pieņemšanu saistītus uzdevumus. Biroju vada ģenerālsēkretārs, ko ievēl plēnumā pēc prezidenta priekšlikuma.

3. Pilnvaras

Atbilstības Pamatlikumam sākotnējā pārbaude

Likuma ierosinātājs — valdība vai Nacionālās asamblejas priekšsēdētājs — var lūgt Nacionālo asambleju iesniegt pieņemto likumu Konstitucionālajai tiesai konstitucionālās pārskatīšanas nolūkā, lai pārbaudītu tā atbilstību Pamatlikumam.

Turklāt republikas prezidenta pienākums ir iesniegt parlamenta pieņemto likumu Konstitucionālajai tiesai, nevis parakstīt to, ja viņš uzskata, ka tas kopumā vai kādi tā noteikumi ir pretrunā ar Pamatlikumu, lai tiesa varētu pārbaudīt, vai tas atbilst Pamatlikumam. Ja Konstitucionālā tiesa nosaka, ka izskatītais likums ir pretrunā ar Pamatlikumu, likumu nevar izdot.

Atbilstības Pamatlikumam *ex post* pārbaude (*ex post* pārbaudes procedūra)

Šo procedūru, kas ieviesta 2012. gadā, var ierosināt valdība, viena ceturtdaļa parlamenta locekļu, komisārs pamattiesību jautājumos, Kūrijas priekšsēdētājs vai ģenerālprokurors.

Konstitucionālā tiesa anulē jebkuru strīdīgu noteikumu, ja tas saskaņā ar šo procedūru ir pretrunā ar Pamatlikumu.

Tiesneša ierosināta individuālas pārskatīšanas procedūra

Tiesnesim, kurš pēc lietas izskatīšanas uzskata, ka piemērojamais likums ir pretrunā ar Pamatlikumu, ir jālūdz Konstitucionālajai tiesai izskatīt un apturēt tiesvedību. Tiesneša ierosinātas lietas gadījumā Konstitucionālā tiesa var nolemt, ka likums vai tiesību norma ir pretrunā ar Pamatlikumu un pasludināt, ka tā nav piemērojama konkrētajā lietā vai vispār.

Konstitucionālas sūdzības

Konstitucionāla sūdzība ir viens no svarīgākajiem pamattiesību aizsardzības instrumentiem. To galvenokārt var izmantot tad, ja tiesas sprieduma pasludināšanas ietvaros ir pārkāptas Pamatlikumā paredzētās sūdzības iesniedzēja pamattiesības. Šāds pārkāpums var rasties tiesvedības ietvaros saistībā ar lietu, ja tiek piemērots likums, kas ir pretrunā ar Pamatlikumu, vai ja pretrunā ar Pamatlikumu ir pats lēmums par lietas būtību vai jebkurš cits lēmums, ar ko tiek izbeigta tiesvedība. Izņēmuma kārtā konstitucionālo sūdzību var iesniegt, ja lietā bez tiesas lēmuma ir tieši pārkāptas sūdzības iesniedzēja pamattiesības. Pēc tam Konstitucionālā tiesa anulē likumu vai spriedumu, ko tā atzinusi par neatbilstošu Pamatlikumam.

Pretrunu ar starptautiskiem nolīgumiem pārbaude

Saskaņā ar Konstitucionālās tiesas likumu jebkuru Ungārijas likumu var pārbaudīt attiecībā uz tā atbilstību starptautiskam nolīgumam. Procedūru var ierosināt viena ceturtdaļa parlamenta locekļu, valdība, komisārs pamattiesību jautājumos, Kūrijas priekšsēdētājs, ģenerālprokurors vai tiesnesis attiecībā uz likumu, kas piemērojams konkrētā lietā.

Konstitucionālā tiesa var pilnībā vai daļēji anulēt likumu, ja tā secina, ka tas ir pretrunā ar kādu starptautisku nolīgumu, un aicināt likumdevējus veikt nepieciešamos pasākumus, lai noteiktā termiņā novērstu neatbilstību.

Papildu pilnvaras

Konstitucionālā tiesa interpretē Pamatlikuma noteikumus attiecībā uz jebkādu konkrētu konstitucionālu jautājumu pēc Nacionālās asamblejas vai tās pastāvīgās komitejas, republikas prezidenta vai valdības ierosinājuma, ja šādu interpretāciju iespējams iegūt tieši no Pamatlikuma.

Jebkurš var iesniegt Konstitucionālajai tiesai ierosinājumu pārskatīt Nacionālās asamblejas lēmumu par referendumu rīkošanu vai obligāta referendumu rīkošanas atcelšanu.

Nacionālā asambleja var atlaist vietējas iestādes vai minoritāšu pašpārvaldes struktūras locekļus, ja tā darbojas pretrunā ar Pamatlikumu. Pirms tam Konstitucionālā tiesa pēc valdības ierosinājuma sniedz savu atzinumu lietā.

Konstitucionālā tiesa pēc Nacionālās asamblejas ierosinājuma vada procedūru republikas prezidenta atbrīvošanai no amata.

Konstitucionālā tiesa var lemt par jautājumiem saistībā ar pilnvaru konfliktiem valsts iestāžu starpā un starp valsts un pašvaldību struktūrām.

Konstitucionālā tiesa pēc savas iniciatīvas var noteikt, ka pasākums ir pretrunā ar Pamatlikumu likumdošanas bezdarbības dēļ, un tādā gadījumā tā aicina par bezdarbību atbildīgo struktūru to novērst.

4. Kontaktinformācija

Faktiskā adrese: 1015 Budapest, Donáti u. 35–45.

Pasta adrese: 1535 Budapest, Pf. 773.

Tālrunis: +36 (1) 488 31 00

[☞ Konstitucionālās tiesas tīmekļa vietne](#)

[☞ Facebook lapa](#)

II. Valsts cilvēktiesību aizsardzības iestādes, tiesībsargs

II.1. Komisārs pamattiesību jautājumos (*Az Alapvető Jogok Biztosa*) (Apvienoto Nāciju Organizācijas valsts cilvēktiesību aizsardzības iestāde)

1. Komisārs pamattiesību jautājumos

Saskaņā ar Ungārijas Pamatlikumu Nacionālā asambleja arī pieņēma Likumu par komisāru pamattiesību jautājumos, izveidojot jaunu, vienotu tiesībsarga sistēmu.

Komisārs pamattiesību jautājumos atskaitās tikai parlamentam. Tiesībsargs savas procedūras ietvaros rīkojas neatkarīgi, pamatojoties tikai uz Pamatlikumu un citiem likumiem. Tiesībsargu ievēl uz sešiem gadiem ar divām trešdaļām Nacionālās asamblejas pārstāvju balsu pēc republikas prezidenta ierosinājuma, un tas par savu darbu katru gadu ziņo Nacionālajai asamblejai.

Komisāru pamattiesību jautājumos ir iespējams pārvēlēt uz vēl vienu termiņu. Saskaņā ar Likumu par komisāru pamattiesību jautājumos kopā ar komisāru pamattiesību jautājumos strādā divi vietnieki: komisāra vietnieks, kas atbildīgs par nākotnes paaudžu interešu aizsardzību, un komisāra vietnieks, kas atbildīgs par Ungārijā dzīvojošo etnisko minoritāšu tiesību aizsardzību. Vietniekus ierosina Nacionālās asamblejas ievēlētais komisārs, un arī viņus ievēl Nacionālā asambleja.

2. Procedūra un rīcība

Tiesībsarga galvenais uzdevums ir izmeklēt ar pamattiesībām saistītus pārkāpumus un ierosināt vispārējus vai konkrētus pasākumus to novēršanai.

Ņemot vērā ierobežojumus, kas noteikti likumos, ar kuriem tiek regulētas tā pilnvaras, tiesībsargs izvēlas atbilstošu rīcību, kas var būt:

- ieteikums novērst ar pamattiesībām saistīto pārkāpumu, kas adresēts pārraudzības iestādei, kuras pārraudzībā ir struktūra, kas izraisījusi pārkāpumu;
- pārkāpuma novēršana, kas ierosināta attiecīgās struktūras vadītājam;
- ierosinājums uzsākt Konstitucionālās tiesas procedūru;
- ierosinājums pašvaldības dekrēta saderības ar citiem tiesību aktiem izskatīšanai Kūrijā;
- ar ģenerālprokurora starpniecību ierosinājums prokuratūrai sākt lietu;

- procedūras ierosināšana personas saukšanai pie atbildības kompetentās iestādes priekšā, ja tiesībsargam ir pamatotas aizdomas par to, ka tā izdarījusi maznozīmīgu nodarījumu vai disciplināru pārkāpumu; ja nodarījums ir noziedzīgs, ir jāsāk procedūra;
- ierosinājums struktūrai, kas ir pilnvarota izstrādāt vai izdot valsts pārvaldes juridiskus instrumentus, grozīt, atcelt vai publicēt tiesību aktu vai valsts pārvaldes juridiskos instrumentus;
- galējā situācijā lietas iesniegšana Nacionālajā asamblejā ikgadējā ziņojuma ietvaros.

Pie komisāra pamattiesību jautājumos var vērsties jebkura persona, kura uzskata, ka kāda iestāde ar savu darbību vai bezdarbību ir pārkāpusi tās pamattiesības vai tieši apdraudējusi to ievērošanu, ja attiecīgā persona ir izsmēlusi visas pieejamās administratīvo aizsardzības līdzekļu iespējas — izņemot administratīvo lēmumu jebkāda veida pārskatīšanu tiesā — un tai vairs nav pieejami citi aizsardzības līdzekļi.

Komisārs pamattiesību jautājumos un komisāra vietnieks uzrauga Ungārijā dzīvojošo etnisko minoritāšu tiesību un nākotnes paaudžu interešu ievērošanu.

Komisārs pamattiesību jautājumos var nepārbaudīt Nacionālās asamblejas, republikas prezidenta, Konstitucionālās tiesas, Ungārijas Revīzijas valsts biroja vai prokuratūras darbību, izņemot prokuratūras izmeklēšanas struktūru.

Komisārs nevar rīkoties, ja:

- ir pagājis vairāk nekā gads kopš galīgā administratīvā lēmuma publicēšanas lietā, par kuru iesniegta sūdzība;
- procedūra sākta pirms 1989. gada 23. oktobra;
- ir sākta tiesvedība, lai pārskatītu administratīvu lēmumu, vai jau ir pasludināts galīgais tiesas lēmums;
- pieteikumu iesniegusī persona nav atklājusi savu identitāti un bez šīs informācijas izmeklēšanu nav iespējams veikt.

Neviena persona nedrīkst tikt diskriminēta attiecībā uz palīdzību no komisāra pamattiesību jautājumos.

Sūdzības iesniegšanas veidi:

- elektroniski tīmekļa vietnē www.ajbh.hu, izmantojot izvēlnes punktu “*Ügyet szeretnék indítani*” (Es vēlos sākt lietu) vai izvēloties “*Intelligens úrlap*” (Inteliģentā forma);
- sūtot e-pasta vēstuli: panasz@ajbh.hu;
- personīgi Komisāra pamattiesību jautājumos sūdzību birojā (Budapest V. ker., Nádor u. 22.), iepriekš piesakot vizīti;
- pa pastu: Alapvető Jogok Biztosának Hivatala (Komisāra pamattiesību jautājumos birojs) 1387 Budapest Pf. 40.

Pieteikuma iesniegšana un komisāra procedūra ir bez maksas. Pieteikumam jāpievieno līdz šim lietā uzkrāto dokumentu un novērtējumam nepieciešamo dokumentu kopijas.

3. Informācijas izpaušana sabiedrības interesēs

Saskaņā ar Likumu par sūdzībām un informācijas izpaušanu sabiedrības interesēs kopš 2014. gada 1. janvāra izpaust informāciju sabiedrības interesēs iespējams arī, izmantojot aizsargātu elektronisko sistēmu, ko vada komisārs pamattiesību jautājumos. Informācijas izpaušana sabiedrības interesēs piesaista uzmanību apstākļiem, kuru novēršana ir kopienas vai visas sabiedrības interesēs. Informācijas izpaušana sabiedrības interesēs var ietvert arī ieteikumu.

Veidi, kā pieprasīt izpaust informāciju sabiedrības interesēs:

- elektroniski aizsargātajā elektroniskajā sistēmā (<https://www.ajbh.hu/kozerdeku-bejelentes-benyujtasa>); vai
- personīgi Komisāra pamattiesību jautājumos sūdzību birojā (Budapest V. ker., Nádor u. 22.), iepriekš piesakot vizīti.

4. OPCAT valsts preventīvais mehānisms

Kopš 2015. gada 1. janvāra komisārs pamattiesību jautājumos personīgi vai ar savu darbinieku starpniecību darbojas kā ANO Konvencijas pret spīdzināšanu un citu nežēlīgu, necilvēcīgu vai pazemojošu rīcību vai sodīšanu fakultatīvā protokola (OPCAT) valsts preventīvais mehānisms. Valsts preventīvā mehānisma uzdevumi ir:

- pārbaudīt aizturēšanas vietas prevencijas nolūkos un ziņojumu izstrādes ietvaros:
 - intervēt aizturētos;
 - izpētīt dokumentāciju;

- sniegt atsauksmes;
- konsultēties ar iestādēm;
- formulēt ieteikumus;
- izstrādāt ziņojumus.

5. Kontaktinformācija

Faktiskā adrese: 1051 Budapest, Nádor utca 22.

Pasta adrese: 1387 Budapest Pf. 40.

Tālrunis: (+36-1) 475-7100

Fakss: (+36-1) 269-1615

E-pasts: ✉ panasz@ajbh.hu

Tīmekļa vietne: ✉ <http://www.ajbh.hu/hu>

II.2. Specializētas cilvēktiesību aizsardzības struktūras

II.2.1. Ungārijas Valsts datu aizsardzības un informācijas brīvības iestāde

1. Uzdevumi un organizācija

Tiesības uz personas datu aizsardzību un tiesības uz informācijas izpaušanu sabiedrības interesēs ir konstitucionālas pamattiesības: Ungārijas Pamatlikuma VI pantā ir noteikts, ka:

1. Ikvienam ir tiesības uz viņa privātās un ģimenes dzīves, mājokļa, komunikācijas un reputācijas neaizskaramību.
2. Ikvienam ir tiesības uz viņa personas daru aizsardzību, kā arī piekļūt sabiedriskas nozīmes informācijai un izplatīt informāciju sabiedrības interesēs.
3. Neatkarīga iestāde, kas izveidota ar kardinālu tiesību aktu, pārrauga, vai tiek ievērotas tiesības uz personas datu aizsardzību un tiesības uz piekļuvi sabiedriskas nozīmes informācijai.

Ungārijas Valsts datu aizsardzības un informācijas brīvības iestāde (*Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság — NAIH*) aizstāja tiesībsargu datu aizsardzības jautājumos, kas darbojās no 1995. līdz 2011. gadam. Kopš 2012. gada 1. janvāra *NAIH* palīdz nodrošināt informācijas tiesības ar papildu reglamentējošiem līdzekļiem (piemēram, piemērojot datu privātuma naudas sodus).

Šo tiesību būtība, datu pārziņu pienākumi un *NAIH* organizācija un procedūras ir noteiktas Informācijas likumā (2011. gada Likums CXII par tiesībām izvēlēties informāciju un informācijas brīvību), taču detalizētas prasības attiecībā uz konkrētām datu apstrādes procedūrām ir iekļautas citos piemērojamos tiesību aktos (piemēram, Policijas likumā un Valsts izglītības likumā). Saskaņā ar Informācijas likuma 1. pantu likuma mērķis ir aizsargāt fizisku personu privātās jomas un nodrošināt sabiedrisko lietu pārvaldes pārredzamību.

NAIH ir neatkarīga, autonoma valdības struktūra, kuras priekšsēdētāju uz deviņiem gadiem ieceļ republikas prezidents pēc premjerministra priekšlikuma un kuras organizatoriskās struktūras pamatā ir nodaļas.

2. Pilnvaras

NAIH galvenais uzdevums ir veikt izmeklēšanu datu aizsardzības un informācijas brīvības jautājumos, pamatojoties uz ziņojumiem un sūdzībām (kas iesniegtas tiešsaistē, rakstveidā vai personīgi), un vadīt administratīvos procesus pēc savas iniciatīvas saistībā ar datu aizsardzību (ja iespējams pārkāpums skar daudzus cilvēkus vai var radīt būtisku kaitējumu interesēm vai būtiskus zaudējumus).

Papildus šī iestāde var vadīt administratīvos procesus pēc savas iniciatīvas attiecībā uz klasificētu datu kontroli, nodot tiesai pārkāpumu lietas, kas saistītas ar sabiedriskas nozīmes informāciju vai informāciju, kura ir publiskota sabiedrības interesēs, un iesaistīties tiesas darbībā. Tā arī uztur datu aizsardzības reģistru.

Iestādes pilnvarās ietilpst arī atzinumu sniegšana par attiecīgiem tiesību aktiem, Ungārijas pārstāvēšana, kopējās ES datu aizsardzības kolēģijās un datu aizsardzības revīziju veikšana — par maksu — pēc datu pārziņa pieprasījuma.

3. Kontaktinformācija

Faktiskā adrese: 1125 Budapest Szilágyi Erzsébet fasor 22/C.

Pasta adrese: 1530 Budapest, Pf.: 5.

Tālrunis: (+36-1) 391-1400

E-pasts: [✉ ugyfelszolgalat@naih.hu](mailto:ugyfelszolgalat@naih.hu)

Tīmekļa vietne: [✉ http://www.naih.hu/](http://www.naih.hu/)

II.2.2. Vienlīdzīgas attieksmes veicināšanas iestāde

1. Uzdevumi un organizācija

Saskaņā ar Likumu par vienlīdzīgu attieksmi un vienlīdzīgu iespēju veicināšanu vienlīdzīgas attieksmes prasības ievērošanu Ungārijā pārrauga Vienlīdzīgas attieksmes veicināšanas iestāde (*Egyenlő Bánásmód Hatóság*), kurai ir kompetence visā valsts teritorijā. Šī iestāde ir autonoma, neatkarīga valdības struktūra, kas darbojas tikai saskaņā ar likumu. Tai nav saistoši norādījumi, tā veic savus uzdevumus neatkarīgi no citām iestādēm un ir brīva no nevēlamas ietekmes. Iestādes uzdevumus var deleģēt tikai ar likumu. Iestādi vada priekšsēdētājs, ko uz deviņiem gadiem ieceļ republikas prezidents pēc premjerministra priekšlikuma.

Iestādes galvenais uzdevums un galvenā darbība ir izskatīt sūdzības un ziņojumus, kurus tā saņem saistībā ar diskriminācijas jautājumiem. Iestādes darbā palīdz vienlīdzīgas attieksmes veicināšanas locekļu tīkls, kas darbojas visā valstī.

Saskaņā ar likumu vienlīdzīgas attieksmes prasības pārkāpšana (diskriminācija) apzīmē diskrimināciju pret personu, pamatojoties uz reālu vai šķietamu aizsargātu iezīmi.

Saskaņā ar likumu aizsargātas iezīmes ir:

1. dzimums;
2. rase;
3. ādas krāsa;
4. valstspiederība;
5. nacionālā pārliecība;
6. dzimtā valoda;
7. invaliditāte;
8. veselības stāvoklis;
9. reliģiskie vai filozofiskie uzskati;
10. politiskā vai cita veida pārliecība;
11. ģimenes stāvoklis;
12. maternitāte (grūtniecība) vai paternitāte;
13. seksuālā orientācija;
14. dzimuma identitāte;
15. vecums;
16. sociālais statuss;
17. ģenotips;
18. darba tiesiskās attiecības vai daļējas darba tiesiskās attiecības uz nepilnu slodzi vai uz noteiktu laiku;
19. dalība kādā apvienībā interešu aizstāvības nolūkā;
20. cits statuss, īpašība vai iezīme.

Kategorijā "cits statuss" kā aizsargātas iezīmes saskaņā ar likumu iestādes interpretācijā var ņemt vērā līdzīga rakstura īpašības un iezīmes, kuras nav uzskaitītas likumā.

Iestāde izmeklē pārkāpumus, kas ietekmē personas un grupas, kuru aizsargātās iezīmes likumā ir definētas ļoti plaši. Parasti tā rīkojas pēc tās personas vai personu pieprasījuma, kuras cietušas no diskriminācijas, taču arī pilsoniskās sabiedrības organizācijas vai to pārstāvošās organizācijas var ierosināt procedūru, ja ir noticis pārkāpums vai radušies pārkāpuma draudi, kas ietekmē grupu ar aizsargātām iezīmēm. Iestāde pēc savas iniciatīvas var rīkoties pret Ungārijas valsti, vietējām pašvaldībām un

minoritāšu pašpārvaldēm, to struktūrām, organizācijām, kas rīkojas valsts iestāžu vārdā, Ungārijas aizsardzības spēkiem un tiesībsardzības iestādēm. Biežākās iestādes izmeklēšanas jomas ir nodarbinātība, sociālais nodrošinājums, veselības aprūpe, mājvieta, izglītība un preču un pakalpojumu nodrošināšana.

2. Pilnvaras

Iestāde veic izmeklēšanu administratīvo procesu ietvaros. Procesā tiek piemēroti īpaši noteikumi attiecībā uz pierādījumiem. Cietušajai pusei (pieteikuma iesniedzējam) ir jāspēj nodemonstrēt, ka tā ir bijusi nelabvēlīgā situācijā un pārkāpuma brīdī tai ir bijusi — vai pārkāpējs ir pieņēmis, ka tai ir — aizsargāta iezīme, kas noteikta likumā. Ja pieteikuma iesniedzējs ir izpildījis prasību sniegt šādus pierādījumus, otram pusei (pusei, uz kuru process attiecas) ir jāpierāda, ka situācija, par kuru cietusī puse sniegusi pierādījumus, nav notikusi vai tā ir ievērojusi vienlīdzīgas attieksmes prasību, vai tai nav bijis pienākums to ievērot, ņemot vērā tiesiskās attiecības.

Iestāde pirms lēmuma pasludināšanas vienmēr cenšas panākt pušu izlīgumu un, ja tas izdodas, apstiprina izlīgumu. Ja puses nepanāk izlīgumu, iestāde pasludina lēmumu par lietas būtību, pamatojoties uz tās veikto izmeklēšanu. Ja iestāde secina, ka vienlīdzīgas attieksmes prasība ir pārkāpta, tā kā sodu var uzdot novērst nelikumīgos apstākļus, aizliegt nelikumīgo darbību nākotnē, pieprasīt publiskot tās galīgo lēmumu, kurā konstatēts pārkāpums, piemērot naudas sodu HUF 50 000–HUF 6 miljonu apmērā un piemērot papildu tiesiskās sekas, kas noteiktas īpašos tiesību aktos. Iestādes lēmumu nevar pārsūdzēt administratīvā ceļā, bet to var pārskatīt Administratīvā un darba tiesa administratīvajā tiesvedībā.

Papildus konkrētu diskriminācijas lietu izmeklēšanai iestādei ir arī vairāki citi uzdevumi, kas noteikti ar likumu. To vidū ir, piemēram, informācijas un palīdzības sniegšana iesaistītajām personām, lai veiktu pasākumus pret vienlīdzības attieksmes pārkāpumiem, izdot atzinumus par tiesību aktu projektiem saistībā ar vienlīdzīgu attieksmi, ierosināt tiesību aktus par vienlīdzīgu attieksmi, sniegt sabiedrībai un Nacionālajai asamblejai informāciju par vienlīdzīgas attieksmes noteikumu ievērošanu, sadarboties ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām un starptautiskām organizācijām u. c.

Iestāde darbojas Eiropas sadarbības tīklā līdztiesības organizācijām (*Equinet*), kas apvieno vairāk nekā 40 dalīborganizācijas no 33 Eiropas valstīm, kuras darbojas kā valsts struktūras vienlīdzīgas attieksmes veicināšanā savā valstīs. Iestādes darbinieki iesaistās *Equinet* tematisko darba grupu darbā, kā arī apmācībās un semināros, kas tiek organizēti vairākas reizes gadā, lai būtu informēti par jaunākajiem sasniegumiem starptautiskajās vienlīdzīgas attieksmes tiesībās un apmainītos ar pieredzi ar Eiropas organizācijām, kuru uzdevumi ir līdzīgi iestādes uzdevumiem.

Starptautisko attiecību ietvaros iestāde regulāri piedalās Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras (FRA) un Eiropas Padomes Eiropas Komisijas pret rasismu un neiecietību (ECRI) pasākumos un tematiskajos projektos.

Detalizēta informācija par iestādi ir pieejama tās tīmekļa vietnē.

3. Kontaktinformācija

Adrese: 1013 Budapest, Krisztina krt. 39/B

Tālrunis: (+36-1) 795-2975

Fakss: (+36-1) 795-0760

Tīmekļa vietne: <http://www.egyenlobanasmod.hu/>

II.2.3. Neatkarīgā policijas sūdzību padome

1. Uzdevumi un organizācija

Nacionālā asambleja 2008. gadā nolēma dibināt Neatkarīgo policijas sūdzību padomi (*Független Rendészeti Panasztestület*), lai izveidotu īpašu iestādi sūdzībām saistībā ar policijas procedūram. Iestādes sastāvā ir locekļi, kurus uz sešiem gadiem ievēl Nacionālā asambleja. Locekļiem ir diploms tiesību zinātnē, viņiem nav saistoši norādījumi ne no viena, un viņu reglamenta pamats ir noteikts ar likumu.

Padomes darba juridisko pusi galvenokārt regulē Policijas likums. Padomes mērķis ir izmeklēt policijas kompetencē esošo lietu sūdzību procedūras neatkarīgi no hierarhijas attiecībām no pamattiesību aizsardzības viedokļa. Tādējādi padome izvērtē policijas darbu, pamatojoties uz konkrētām sūdzībām atsevišķos gadījumos, nevis vispārīgi.

2. Pilnvaras un procedūra

Kas, kad un kā var iesniegt sūdzību?

Sūdzību neatkarīgi no valstspiederības var iesniegt jebkura persona:

- uz kuru ir attiecies policijas veikts pasākums vai kuru ietekmējis policijas veikts pasākums; vai
- attiecībā uz kuru policija nav veikusi nepieciešamo darbību; vai
- kura bijusi pakļauta policijas piespiedu pasākumiem un uzskata, ka tādējādi tikušas ierobežotas attiecīgās personas pamattiesības vai pārkāptas cilvēktiesības.

Sūdzību var iesniegt personīgi, uz pilnvaras pamata vai ar likumīgā pārstāvja starpniecību (nepilngadīgas vai rīcībnespējīgas personas gadījumā ar likumīgā pārstāvja starpniecību). Tas jāizdara 20 dienu laikā pēc policijas veikta pasākuma, bezdarbības vai piespiedu pasākuma vai, ja sūdzības iesniedzējs nav par to zinājis agrāk, 20 dienu laikā no dienas, kad persona par to uzzinājusi. Sūdzību var iesniegt pa pastu (tādā gadījumā sūdzības iesniedzējam jāparaksta pieteikums personiski), pa faksu vai e-pastu caur padomes tīmekļa vietni vai personīgi padomes darba laikā (pēc vizītes pieteikšanas pa tālruni).

Ja objektīvu apsvērumu dēļ sūdzības iesniedzējam neizdodas iesniegt pieteikumu noteiktajā termiņā, kavējumu var attaisnot, ja sūdzības iesniedzējs pamato pieteikuma kavēšanos (piemēram, ar ilgtermiņa ārstēšanos slimnīcā) sešu mēnešu laikā.

Ja persona ir nokavējusi 20 dienu termiņu, bet kopš incidenta (vai uzzināšanas par to) nav pagājušas 30 dienas, tā var vērsties pie tās policijas struktūrvienības vadītāja (policijas priekšnieka vai policijas komisāra), kurā tika īstenoti pasākumi, kuru pamatā ir sūdzība, tādējādi iekļaujoties termiņā. Tādos gadījumos sūdzības procedūru vada policijas iecirkņa vadītājs.

Ko padome izmeklē?

- prasību pildīt policijas pienākumus un norādījumus, šādu pienākumu un norādījumu neievērošanu vai nepildīšanu (konkrēti: prasība veikt pasākumus, proporcionālitate, identificējamība, pienākums sniegt palīdzību utt.);
- policijas veiktus pasākumus vai policijas pasākumu neveikšanu, to likumību (konkrēti: identitātes pārbaudes, apģērba, bagāžas un transportlīdzekļa pārbaude, aresti, nopratināšana, policijas procedūras attiecībā uz ārzemniekiem, pasākumi privātos mājokļos, ceļu satiksmes noteikumu izpildes pasākumi utt.);
- piespiedu instrumentu lietošanu un likumību (konkrēti: fiziska ietekmēšana, roku dzelži, ķīmiskas vielas, elektriskie apdullināšanas ieroči, steki, barjeras uz ceļa, šaujamoieroču izmantošana, grupas spēka izmantošana, pūļa kontrole utt.).

Kad padomei nav atļauts sākt procedūru vai veikt izmeklēšanu par lietas būtību?

Tā kā tas nav atļauts ar likumu, padomei nav pilnvaru un tādējādi tā nav tiesīga:

- izvērtēt vispārīgus komentārus, komentārus, kuros ieteikti uzlabojumi, kritizējošus komentārus vai informācijas izpaušanu sabiedrības interesēs;
- izmeklēt maznozīmīgus nodarījumus, samazināt vai atcelt piemērotos administratīvos naudas sodus;
- izvērtēt kriminālprocesa ietvaros veiktu darbību likumību;
- piešķirt atlīdzību par zaudējumiem;
- noteikt kriminālo, administratīvo vai disciplināro atbildību policistiem, kuri veikuši darbības;
- izvērtēt administratīvā procesa vai kriminālprocesa ietvaros pieņemtu lēmumu likumību.

Turklāt, ja policija ir veikusi kādu apšaubāmu darbību cita notiekoša procesa, piemēram, kriminālprocesa vai administratīvā procesa, ietvaros, sūdzības iesniedzējam ir jāizmanto visi pieejamie tiesiskās aizsardzības līdzekļi un jāizklāsta savi iebildumi notiekošajā procesā, ja vien sūdzības iesniedzējs nav iebildis pret veidu, kādā procesuālā darbība ir veikta (piemēram, balss tonis, nopratinot liecinieku, veids, kādā ir pārmeklēta māja), kas nozīmē, ka padomei ir tiesības veikt pārbaudi.

Kas jāzina par procedūru

Lai lieta tiktu izmeklēta, sūdzības iesniedzējam ir izvēle vērsties pie tās policijas iestādes priekšsēdētāja, kurā pasākums ir veikts, vai arī pie padomes. Tādējādi sūdzības iesniedzējs var izvēlēties, vai sūdzību izskatīs policijas organizatoriskajā struktūrā ietilpstoša iestāde (tās iestādes priekšsēdētājs, kurā pasākums ir veikts) vai neatkarīga struktūra, kas nav saistīta ar policiju (padome). Tajā pašā laikā šā noteikuma mērķis ir nodalīt abas procedūras un ļaut vienlaikus veikt tikai vienu no tām — to, kuru izvēlējies sūdzības iesniedzējs.

Turklāt padome ir tiesīga veikt pārbaudes attiecībā uz jebkuru policijā iesniegto sūdzību, un, ja tā uzzina par lietu, kurai piemērojami nosacījumi attiecībā uz tās iesaisti, tā attiecīgi informē sūdzības iesniedzēju un policijas iestādi, kas izskata lietu. Astoņu dienu laikā pēc šāda paziņojuma saņemšanas sūdzības iesniedzējs var pieprasīt policijas iestādei izvērtēt sūdzību pēc padomes veiktās izmeklēšanas. Policijas iestādei, kas izskata lietu, pēc padomes paziņojuma saņemšanas ir jāaptur tās procedūra. Šādu pārvērtēšanu var ierosināt paši sūdzības iesniedzēji policijas sūdzības procedūras laikā līdz pat brīdim, kad tiek

pasludināts galīgais administratīvais lēmums. Ja pārvērtēšanas nosacījumi ir ievēroti, sūdzības lieta tiek turpināta saskaņā ar padomes procedūru.

Izmeklējot sūdzības būtību, padomes mērķis ir noteikt, vai sūdzībā aprakstītie policijas pasākumi ir veikti atbilstoši noteikumiem, bijuši pamatoti un proporcionāli un vai ar tiem ir pārkāptas kādas sūdzības iesniedzēja pamattiesības.

Ja izmeklēšanas laikā tiek konstatēta sūdzības iesniedzēja pamattiesību pārkāpums, padomei ir jāizvērtē arī tas, cik nopietns ir šis pārkāpums, ņemot vērā visus lietas apstākļus. Ja padome secina, ka:

- pārkāpums nav noticis (piemēram, tāpēc, ka sūdzības iesniedzēja pamattiesības ir pārkāptas likumīgi), vai
- pamattiesību pārkāpumu nav iespējams konstatēt, ņemot vērā pieteikumos esošās pretrunas, kuras nav iespējams novērst, pamatojoties uz pieejamajiem dokumentiem, vai
- pamattiesību pārkāpums ir bijis, taču tas ir nenozīmīgs,

padome pārsūta savu novērtējumu kompetentās policijas iestādes vadītājam, kurš sūdzības procedūras ietvaros pieņem lēmumu, pamatojoties uz oficiālajiem noteikumiem, ar kuriem regulē policijas darbību, un ņemot vērā novērtējumā izklāstīto padomes juridisko nostāju. Sūdzības iesniedzējs var pārsūdzēt šo lēmumu, kas ietver iespēju pārskatīt lēmumu tiesā saskaņā ar Likumu par vispārīgiem noteikumiem attiecībā uz administratīvajiem procesiem un pakalpojumiem. Sūdzības iesniedzēji var jau iepriekš iebilst pret to, ka padome nodod sūdzības procedūru kompetentajai policijas iestādei, piemēram, ja viņi uzskata, ka cietīs no neobjektivitātes, vai baidās no iespējamām sekām. Tomēr šādā gadījumā padomei ir jāpārtrauc procedūra, jo to nevar nevienam nodot sūdzības iesniedzēja iebildumu dēļ.

Ja padome konstatē nopietnu pamattiesību pārkāpumu, tā — atkarībā no iesaistītās iestādes — pārsūta savu novērtējumu Ungārijas Valsts policijas galvenajam komisāram, par iekšējās noziedzības novēršanu un noziegumu atklāšanu atbildīgās struktūras ģenerāldirektoram vai terorisma apkarošanas struktūras ģenerāldirektoram, kurš pēc tam pieņem lēmumu par sūdzību, pamatojoties uz piemērojamajiem noteikumiem un ņemot vērā padomes novērtējumā pausto juridisko nostāju. Ja lietu izskatījušās struktūras lēmums atšķiras no padomes novērtējuma, ir jānorāda pamatojums, uz ko tas balstīts. Protams, šādā veidā pasludinātu policijas lēmumu var pārsūdzēt arī tiesās. Šādā tiesvedībā var izmantot padomes novērtējumu.

Detalizētu noteikumu izklāstu par padomes darbu var atrast tās Reglamentā, kas pieejams tās tīmekļa vietnē.

3. Kontaktinformācija

Pasta adrese: *H-1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.*

Tālrunis: +36-1/441-6501

Fakss: +36-1/441-6502

E-pasts: info@repate.hu

Tīmekļa vietne: <https://www.repate.hu/index.php?lang=hu>

III. Citi

III.1. Ungārijas prokuratūra

1. Prokuratūras organizācija

Ungārijas prokuratūra ir neatkarīga konstitucionāla organizācija, kas darbojas tikai saskaņā ar likumu.

Prokuratūru vada un pārvalda ģenerālprokurors, kuru no prokuroru vidus uz deviņiem gadiem ievēl Nacionālā asambleja un kurš tādējādi atskaitās parlamentam saskaņā ar publiskajām tiesībām. Ģenerālprokuroram ir jāatskaitās par prokuratūras darbību reizi gadā.

Ungārijas prokuratūras struktūras ir:

1. Ģenerālprokurora birojs;
2. apelācijas virsprokuratūras biroji;
3. virsprokuratūras biroji;
4. rajona prokuratūras biroji.

Neatkarīgu prokuratūras biroju vai rajona līmeņa prokuratūras biroju var izveidot prokuratūras izmeklēšanas darbībām un citiem prokuratūras uzdevumiem pamatotos gadījumos.

Ģenerālprokurora biroja pakļautībā ir pieci apelācijas virsprokuratūras biroji un 21 (viens galvaspilsētas, 19 apgabalu un centrālais izmeklēšanas) virsprokuratūras birojs. Virsprokuratūras biroju organizatoriskā struktūra — izņemot Centrālo izmeklēšanas prokuratūras biroju — galvenokārt ir iedalīta darbībās, kas aptver krimināltiesības un publiskās tiesības.

Rajona un rajona līmeņa prokuratūras biroji galvaspilsētas un apgabala virsprokuratūras biroju pakļautībā izskata lietas, kas nav nodotas izskatīšanai citām prokuratūras struktūrām saskaņā ar tiesību aktiem vai ģenerālprokurora norādījumiem, un pilda uzdevumus, kas saistīti ar prokuratūras izmeklēšanu.

Prokuratūras zinātnes un pētniecības iestāde — Nacionālais Kriminoloģijas institūts (*Országos Kriminológiai Intézet*) — ir daļa no prokuratūras organizatoriskās struktūras, taču tā nav prokuratūras struktūra. Tas izstrādā teorijas un praksi noziedzības pētniecībā, kriminoloģijā un krimināltiesību zinātnēs.

2. Prokuratūras galvenie uzdevumi

Ģenerālprokurors un prokuratūra ir neatkarīgi, un kā prokuratūra, kas iesaistās tiesvedībā, tās ir vienīgās struktūras, kuras var īstenot valsts tiesības sodīt. Prokuratūra veic kriminālvajāšanu noziedzīgu nodarījumu gadījumā, vēršas pret cita veida nelikumīgu darbību un bezdarbību un veicina noziedzības novēršanu.

Ģenerālprokurors un prokuratūra:

1. īsteno likumā noteiktās tiesības attiecībā uz izmeklēšanu;
2. pārstāv valsts apsūdzību tiesvedībā;
3. pārrauga apcietinājuma dienestu likumīgu darbību;
4. kā sabiedrības interešu aizstāvji īsteno citas likumā noteiktās pilnvaras un pienākumus.

Prokuratūra:

1. izmeklē lietas, kas noteiktas Kriminālprocesa likumā (prokuratūras izmeklēšana);
2. pārrauga, vai neatkarīgas izmeklēšanas, ko veic izmeklēšanas iestāde, notiek likumīgi (izmeklēšanas pārraudzība);
3. īsteno citas tiesības attiecībā uz izmeklēšanu, kas noteiktas likumā;
4. īsteno valsts iestādēm deleģētās pilnvaras piemērot sodu; pārstāv prokuratūru tiesvedībā un īsteno pārsūdzības tiesības, kas noteiktas Kriminālprocesa likumā;
5. īsteno juridisko pārraudzību attiecībā uz sodu ievērošanu, sekundāriem sodiem, pasākumiem, piespiedu pasākumiem brīvības atņemšanai vai ierobežošanai un turpmākus pasākumus, kā arī atbilstību tiesību aktiem par kriminālo, administratīvo un meklētāko personu reģistru uzturēšanu un lēmumiem, kas centralizēti padara elektroniskos datus nepieejamus; tā iesaistās arī procedūrās, kuras vada tiesājošie tiesneši;
6. veicina atbilstošu tiesību aktu piemērošanu tiesvedībā (prokurora iesaiste strīdus un bezstrīdus tiesvedībā civilajās, darba, administratīvajās un ekonomikas lietu tiesās);
7. veicina tiesību aktu ievērošanu iestādēs, rīkojoties valsts iestāžu vārdā vai izskatot ārpusstiesas strīdus;
8. pievērš īpašu uzmanību saukšanai pie atbildības par noziedzīgiem nodarījumiem, ko izdarījuši bērni vai kas izdarīti pret bērniem, un īpašo noteikumu ievērošanai attiecībā uz administratīviem un krimināliem procesiem pret nepilngadīgajiem, sadarbojas bērnu tiesību ievērošanas jomā lietās, kas noteiktas ar likumu, un ierosina procedūras, lai veiktu nepieciešamos bērnu aizsardzības pasākumus;
9. veic uzdevumus, kas izriet no starptautiskiem nolīgumiem, jo īpaši attiecībā uz tiesiskās palīdzības sniegšanu un pieprasīšanu;
10. veic Ungārijas uzdevumus saistībā ar tās dalību Eiropas Tiesu sadarbības vienībā;
11. nodrošina pārstāvību tiesas prāvās par kompensāciju par pārkāpumiem un kaitējumu tās darbības ietvaros.

Sabiedrības interešu aizstāvības nolūkā prokuratūra gādā par to, lai tiesību aktus ievēro visi. Kad tiesību akti tiek pārkāpti, prokuratūra rīkojas likumības vārdā tādos gadījumos un veidā, kā noteikts ar likumu. Ja vien likumā nav noteikts citādi, prokuratūras pienākums ir rīkoties, ja struktūra, kurai jānovērš likuma pārkāpums, neveic nepieciešamās darbības, lai gan tas ir jā dara saskaņā ar Pamatlikumu, likumu, tiesību aktu vai citu tiesību instrumentu, vai ja ir nepieciešama tūlītēja prokurora rīcība, lai pārtrauktu tiesību pārkāpumu, kas izriet no likuma neievērošanas.

Prokuratūras ar krimināltiesībām nesaistītās sabiedrības interešu pilnvaras un pienākumi tiesvedības nolūkos ir noteikti ar īpašiem tiesību aktiem. Prokurors īsteno šīs pilnvaras, galvenokārt ierosinot strīdus un bezstrīdus tiesvedību, kā arī ierosinot administratīvo iestāžu procedūras un pārsūdzību iesniegšanu.

3. Kontaktinformācija

Ģenerālprokurors: Dr. Péter Polt

Faktiskā adrese: 1055 Budapest, Markó u. 16.

Pasta adrese: 1372 Budapest, Pf. 438.

Tālrunis: +36-1354-5500

E-pasts: info@mku.hu

Tīmekļa vietne: <http://mklu.hu/>

III.2. Cietušo atbalsta dienests

Cietušo atbalsta dienests (*Áldozatsegítő Szolgálat*) galvenokārt palīdz cietušajiem, kuriem ir nodarīts kaitējums, jo īpaši fizisks vai garīgs (psiholoģiska trauma, šoks), vai kuri cietuši zaudējumus, kas tieši izriet no nozieguma vai nodarījuma pret īpašumu. Valsts izvērtē cietušo vajadzības un sniedz tiem atbilstoši pielāgotus pakalpojumus.

1. Procedūra

Cietušo atbalsta dienesta pakalpojumus sniedz Īpašas galvaspilsētas (apgabala) valdības biroja organizatoriskas struktūras. Cietušie var meklēt palīdzību jebkurā cietušo atbalsta dienestā, lai aizstāvētu savas prasības, un var iesniegt savu pieteikumu jebkurā cietušo atbalsta dienestā tūlītējai finansiālai palīdzībai, cietušā statusa apliecināšanai un kompensācijas saņemšanai ([P DF](#)).

Pieteikumi tūlītējai finansiālai palīdzībai, cietušā statusa apliecināšanai un kompensācijas saņemšanai ir jāiesniedz, izmantojot attiecīgas veidlapas ([Pieteikuma veidlapa](#), [Pieteikums cietušā statusa apliecināšanai](#)). Cietušo atbalsta dienests palīdz aizpildīt šīs veidlapas.

Cietušo atbalsta procedūras ir bez maksas.

Pieteikumus tūlītējai finansiālai palīdzībai var iesniegt piecu dienu laikā pēc nozieguma vai nodarījuma pret īpašumu. Pieteikumus kompensācijas saņemšanai var iesniegt trīs mēnešu laikā pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas — izņemot saskaņā ar Likumu par atbalstu noziegumu cietušajiem un valsts kompensāciju.

Cietušo atbalsta dienestu lēmumu pārsūdzības 15 dienu laikā ir jāiesniedz cietušo atbalsta dienestā, bet jāadresē Tieslietu birojam.

2. Pakalpojumi

Saskaņā ar likumu tiek sniegti šādi pakalpojumi:

- palīdzība prasību iesniegšanā: cietušo atbalsta dienests palīdz cietušajiem tādā veidā un apmērā, kas atbilst viņu vajadzībām, aizstāvot viņu pamattiesības, kas nozīmē konsultēšanu par viņu tiesībām un pienākumiem kriminālprocesos un administratīvos procesos, nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi veselības aprūpei, veselības apdrošināšanai, sociālajiem pabalstiem un citam valsts atbalstam un informācijas, juridisku konsultāciju, emocionāla atbalsta un jebkādas citas praktiskas palīdzības sniegšanu šajā kontekstā;
- tūlītējs finansiāls atbalsts, ko var piešķirt notiekoša kriminālprocesa laikā tādā apmērā, kāds noteikts Likumā par mājokļa, apģērba, ceļošanas, pārtikas, medicīnas un bērnu izdevumiem, ja cietušais nespēj segt šos izdevumus, kas radušies saistībā ar noziegumu vai nodarījumu pret īpašumu;
- cietušā statusa apliecināšana: notiekoša kriminālprocesa ietvaros cietušo atbalsta dienests apliecina klienta cietušā statusu ar oficiālu apliecinājumu, pamatojoties uz policijas dokumentiem; cietušais var izmantot apliecinājumu administratīvās un citās procedūrās, piemēram, kad cietušajam tiek izdoti dokumenti vai piešķirta piekļuve juridiskajai palīdzībai utt.;
- palīdzība lieciniekiem: liecinieki, kuri saņēmuši pavēstes ierasties uz tiesas sēdi, var konsultēties ar tiesas pārstāvi liecinieku palīdzības jautājumos; tiesas pārstāvis liecinieku palīdzības jautājumos ir ierēdnis, kurš palīdz lieciniekiem saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem sniegt liecību, lai veicinātu to ierašanos tiesā;
- drošu mājokļu nodrošināšana: valsts nepieciešamības gadījumā nodrošina drošus mājokļus Ungārijas valstspiederīgajiem vai personām ar tiesībām brīvi pārvietoties un dzīvot Ungārijā, kuras atzītas par cilvēku tirdzniecības upuriem neatkarīgi no tā, vai ir sākts kriminālprocess;

- valsts kompensācija: pret personu vērstā vardarbīgā noziegumā nogalinātas personas radinieki vai šādā noziegumā nopietni cietusi persona var pieteikties valsts kompensācijai vienreizēja maksājuma vai ikmēneša pabalsta formā, ja saskaņā ar likumā noteikto definīciju šīm personām tā ir vajadzīga.

3. Kontakttinformācija

Diennakts cietušo atbalsta līnija, kas no Ungārijas tīkliem pieejama bez maksas:

+36 (1) 80 225 225

[☞ Cietušo atbalsta pakalpojumi](#)

Plašāka informācija par [☞ cietušo atbalstu](#).

III.3. Juridiskā palīdzība

Saskaņā ar Likumu par juridisko palīdzību Juridiskās palīdzības dienesta (*Jogi Segítségnyújtó Szolgálat*) galvenais mērķis ir sniegt profesionālu juridisko palīdzību personām ar sociālām vajadzībām to tiesību īstenošanas un juridisku strīdu izšķiršanas nolūkā — ar noteiktiem ierobežojumiem un noteiktā formā.

1. Procedūra

Pieteikums juridiskās palīdzības saņemšanai ir jāiesniedz personīgi vai pa pastu ([☞ Juridiskā palīdzība — kontakttinformācija](#)) organizatoriskajai struktūrai (“reģionālajam birojam”), kas atbildīga par juridisko palīdzību pieteikuma iesniedzēja domicila vai pastāvīgās dzīvesvietas — vai, ja tādas nav, to korespondences adreses vai darba vietas adreses — kompetentā apgabala (galvaspilsētas) valdības birojā, aizpildot un parakstot veidlapu ([☞ http://igazsagugyihivatal.gov.hu/dokumentumok-jogi-segitsegnyujtas](http://igazsagugyihivatal.gov.hu/dokumentumok-jogi-segitsegnyujtas)) un pievienojot nepieciešamos pielikumus. Pieteikumu iesniegšana ir bez maksas.

Pēc tam ar (galīgo) atļaujas lēmumu, ko izdevis reģionālais birojs, persona var piekļūt pakalpojumiem, kurus nodrošina jebkurš bezmaksas juridiskās palīdzības sniedzējs (juristi, juristu biroji, pilsoniskās sabiedrības organizācijas), kas iekļauts bezmaksas juridiskās palīdzības sniedzēju sarakstā, kuru uztur Tieslietu birojs ([☞ http://www.kimisz.gov.hu/alaptev/nepugyvedje/nevjegyzek](http://www.kimisz.gov.hu/alaptev/nepugyvedje/nevjegyzek)).

Juridiskās palīdzības dienesta lēmumu pārsūdzības 15 dienu laikā ir jāiesniedz reģionālajā birojā, bet jāadresē Tieslietu birojam.

2. Juridiskās palīdzības galvenie veidi

A. Atbalsts ārpustiesas procedūrā:

- ja vēl nav sāpta tiesvedība strīda atrisināšanai;
- konsultēšana un/vai dokumentu sagatavošana;
- nesniedz tiesības uz pārstāvību; juridiskās palīdzības sniedzējs var nerīkoties klienta vārdā vai vietā.

B. Atbalsts tiesvedībā:

- ja lieta jau tiek izskatīta tiesā;
- nodrošina pārstāvību;
- nevar nodrošināt personai, kura izdarījusi noziegumu vai nodarījumu;
- cietušajam var nodrošināt juridiskās pārstāvības tiesības sākot no kriminālprocesa izmeklēšanas un kriminālvajāšanas posma.

C. Vienkāršās lietās dienests sniedz īsus mutiskus padomus, nepārbaudot klienta materiālo stāvokli.

3. Nosacījumi palīdzības saņemšanai

A. Strīdus un bezstrīdus civilajā tiesvedībā:

- valsts sedz izmaksas par juridiskās palīdzības pakalpojumu sniedzēju/likumīgo pārstāvi vai valsts izmaksā avansā naudu par juridiskās palīdzības pakalpojumiem par vienu gadu, ja klienta ienākumi un mantiskais stāvoklis atbilst likumā noteiktajiem kritērijiem;
- valsts izmaksā avansā naudu par juridiskās palīdzības pakalpojumiem par jebkuru klientu, kuru Cietušo atbalsta dienests atsevišķā procedūrā atzinis par cietušo noziegumā un kurš atbilst likumā noteiktajiem kritērijiem attiecībā uz ienākumiem un tpašumu.

B. Kriminālprocesā:

- valsts izmaksā avansā naudu par juridiskās palīdzības pakalpojumu sniedzēja/likumīgā pārstāvja pakalpojumiem par vienu gadu, ja klienta ienākumi un mantiskais stāvoklis atbilst likumā noteiktajiem kritērijiem;
- valsts izmaksā avansā naudu par juridiskās palīdzības pakalpojumiem par jebkuru klientu, kuru Cietušo atbalsta dienests atsevišķā procedūrā atzinis par cietušo noziegumā un kurš atbilst likumā noteiktajiem kritērijiem attiecībā uz ienākumiem un Tpašumu.

C. Vispārēji noteikumi

Klientiem jāiesniedz pierādījumi par saviem ienākumiem un ar viņiem vienā mājsaimniecībā dzīvojošu personu ienākumiem, iesniedzot dokumentus, kas minēti Likumā par juridisko palīdzību.

Likumā ir minēti gadījumi, kuros palīdzību var nepiešķirt, piemēram, līgumu izstrāde, ja vien puses, kuras slēdz līgumu, piesakās palīdzībai kopīgi un ir izpildīti visi nosacījumi palīdzības saņemšanai, vai muitas lietas u. c.

4. Kontaktinformācija

 [Reģionālie biroji:](#)

Plašāka informācija par [juridisko palīdzību](#).

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lapa atjaunināta: 22/12/2017